

Лівашко Т.В., к.е.н.

доцент кафедри економіки підприємства
Запорізька державна інженерна академія

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ ЗГІДНО З НОРМАТИВАМИ АУДИТОРСЬКОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

Лівашко Т.В. Контроль якості аудиторських послуг згідно з нормативами аудиторської палати України. Стаття присвячена проблемі розвитку інтеграційних процесів в Україні, велика увага приділена реформуванню системи обліку та контролю згідно з вимогами Директиви ЄС. Проаналізовано нові умови забезпечення якості виконання аудиторських робіт, що сприяє зміцненню суспільної довіри й надійності послуг аудиторів.

Ливашко Т.В. Контроль качества аудиторских услуг согласно с нормативами Аудиторской палаты Украины. Статья посвящена проблеме развития интеграционных процессов в Украине, значительное внимание уделено реформированию системы учета и контроля в соответствии с требованиями Директивы ЕС. Проанализированы новые условия обеспечения качества выполнения аудиторских работ, которые способствуют укреплению общественного доверия и надежности услуг аудиторов.

Livoshko T.V. Audit services quality control in according to standards of the Audit chamber of Ukraine. The article is sanctified to the problem of development of integration processes in Ukraine, large attention is spared to reformation of the system of account and control in accordance with the requirements of Directive of EC. The new terms of providing of quality of implementation of public accountant works that assist strengthening of public trust and reliability of services of public accountants are described.

Вступ

У країнах ЄС застосовується Директива 2006/43/ЄС стосовно організації обов'язкового аудиту фінансової звітності для всіх країн - членів у питаннях кваліфікації, суспільного нагляду за професією, контролю якості й стандартів аудиту. Згідно з Законом України від 18.03.2004 року № 1629-IV «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» аудиторська діяльність здійснюється відповідно до Директиви Ради 2006/43/ЄС від 17.05.2006 року.

Постановка проблеми

Директива ЄС вимагає певних змін в українському законодавстві стосовно застосування бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту. Це потребує реформування системи фінансового контролю країн, які виступають партнерами більшості суб'єктів міжнародних економічних відносин Євросоюзу. Відсутність єдиних підходів до оцінки критеріїв якості аудиторських послуг є проблемним питанням організації зовнішнього

контролю з боку регуляторних органів, що здійснюють зовнішні перевірки якості аудиторських послуг в Україні.

Метою даної публікації є дослідження нормативних документів, які забезпечують виконання всіх процедур, пов'язаних з організацією системи зовнішнього контролю для підтвердження ефективності системи контролю виконання аудиторських послуг.

Обговорення проблеми

Згідно з Законом України «Про аудиторську діяльність» (в редакції закону України від 14.09.2006 № 140-V) на Аудиторську палату України покладені повноваження щодо організації та здійснення контролю за дотриманням аудиторськими компаніями та аудиторами - фізичними особами СПД вимог законодавчих норм, що регулюють аудиторську діяльність у країні. Для виконання цих завдань Аудиторська палата України прийняла такі нормативні документи:

1. Міжнародний стандарт контролю якості 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудит та огляд історичної фінансової інформації, а також інші завдання з надання впевненості та надають супутні послуги»;

2. Національна концептуальна основа забезпечення якості аудиторських послуг в Україні, затверджена Рішенням АПУ від 26.05.2005р. №149/5.1 та № 149/5.2.

3. Стандартне положення МФБ щодо зобов'язань професійних бухгалтерів «Забезпечення якості», яке набуло чинності з 31 грудня 2005р.;

4. Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг», затверджене рішенням №182/4 від 27.09.2007 року, яким було впроваджено систему моніторингу якості аудиторської діяльності;

5. Положення про зовнішні перевірки системи якості аудиторських послуг, затверджене рішенням АПУ № 231/12 від 26.05.2011 року із змінами, внесеними рішеннями № 232/8 від 30.06.2011 року та № 239/9 і № 239/10 від 29.09.2011 року.

В Аудиторській палаті України для виконання цих завдань було створено Комісію з контролю якості та професійної етики. Починаючи з 2009 року контролери цієї Комісії почали перевіряти суб'єктів аудиторської діяльності згідно з планом перевірок. Щороку АПУ затверджує план зовнішніх перевірок суб'єктів аудиторської діяльності, який оприлюднюється на сайті аудиторської палати для ознайомлення практикуючих аудиторів. Відповідно до Положення із національної практики контролю якості аудиторських послуг в Україні встановлені єдині вимоги до такої організації контролю аудиторських фірм та СПД-фізичних осіб, які надають аудиторські послуги одноосібно. Але внутрішньофірмові стандарти, які розроблені аудиторськими фірмами та стосуються політики та процедур контролю, можуть суттєво відрізнятися між собою, оскільки поки що в Україні не вироблено єдиного підходу до робочої документації аудитора.

Практичні аспекти контролю якості не розкриті ні в нормативних документах, ні в наукових розробках. На сьогодні, згідно із законодавством, аудитори несуть відповідальність лише за якість наданих послуг. Відповідальність за виявлені під час аудиторської перевірки помилки обліку та звітності покладається на управлінський персонал підприємства. Відповідальність аудиторів передбачена р. VI Закону № 3125. За неналежне виконання своїх зобов'язань аудитор (аудиторська фірма) несе майнову та іншу цивільно-правову відповідальність відповідно до договору та закону. Розмір майнової відповідальності аудиторів (аудиторських фірм) не може перевищувати фактично завданих з їх вини збитків замовнику. Усі спори майнового характеру між аудитором (аудиторською фірмою) та замовником вирішуються в установленому порядку з дотриманням вимог законодавства України. За порушення стандартів аудиту, затверджених Аудиторською палатою України, норм професійної етики аудиторів, які регулюють аудиторську діяльність, до аудиторів (аудиторських фірм) згідно з чинним законодавством можуть бути застосовані такі стягнення:

- попередження;
- призупинення чинності сертифіката на строк до одного року;
- анулювання сертифіката;
- виключення з Реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

У разі застосування до аудитора (аудиторської фірми) стягнення враховується суттєвість порушень професійних обов'язків, їхні наслідки, ступінь вини аудитора (аудиторської фірми) та інші обставини, що впливають на обрання застережного заходу. Визначити наскільки суттєве порушення можуть тільки спеціалісти у сфері аудиту. Але повинні бути визначені параметри, які дозволяли оцінити ці порушення як суттєві чи несуттєві. За порушення несуттєвого характеру до аудитора (аудиторської фірми) АПУ застосовуються наступні стягнення:

- попередження;
- призупинення чинності сертифіката аудитора на строк до 6 місяців.

За суттєві порушення до аудитора (аудиторської фірми) Аудиторська Палата може застосовувати стягнення більшої відповідальності:

- призупинення чинності сертифіката на строк від 6 місяців до одного року;
- анулювання сертифіката;
- виключення з Реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

Проте постає питання захисту аудитора від суб'єктивності таких рішень. З боку Аудиторської палати розроблені тільки основні вимоги до процесу документації системи контролю якості на аудиторській фірмі, без конкретного опису таких процедур, наприклад:

1. Фірма зобов'язана застосовувати політику та процедури, які вимагають наявності відповідної документації як підтвердження роботи кожного елемента своєї системи контролю якості.

2. Документування цих питань залежно від чинників, які наведені у Положенні, можуть бути у вигляді:

- електронної бази даних для документування таких питань, як підтвердження незалежності, оцінка роботи персоналу та результати моніторингових перевірок;
- більш простих форм, наприклад, рукописних заяв, контрольних листів тощо.

3. Фірма зберігає таку документацію протягом часу, достатнього, щоб особи, які виконують процедури моніторингу, змогли оцінити дотримання Фірмою вимог своєї системи контролю якості, але не менш як протягом п'яти років з дати створення документації.

Очевидна недосконалість цих вимог і необхідність доопрацювання критеріїв кількості та прийнятності.

Таким чином, можна зауважити, що більшість нормативів взято із міжнародного досвіду здійснення незалежного контролю за суб'єктами суспільного інтересу. Додаткові стандарти та положення щодо відповідальності персоналу фірми за процедури контролю якості при виконанні окремих типів завдань викладено в інших документах Ради з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ), які допоможуть прискорити реформування аудиту. Сьогодні воно здійснюється в таких напрямках:

- розвиток професійної спільноти (формування цивілізованого ринку аудиторських послуг, підвищення незалежності аудиторів, формування системи контролю за діяльністю аудиторів);
- формування та розвиток суспільної довіри до аудиторської думки, як джерела незалежної та достовірної інформації про фінансовий стан суб'єктів суспільного інтересу;
- внесення змін до нормативних документів, що регулюють правове поле аудиту.

Всі ці заходи підвищать довіру суспільства до послуг, які надаються аудиторськими фірмами в Україні.

Висновок

Глобальні зміни системи організації фінансового контролю вимагають перегляд організації роботи спеціалістів цієї сфери економіки. Впровадження міжнародних стандартів аудиту та моніторингу системи якості аудиторських послуг підвищить рівень кваліфікації практикуючих аудиторів та допоможе забезпечити суспільний нагляд за професією в Україні.

Список літератури:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуг: видання 2010 року, частина 1: пер. з англ. Ольховікова О.Л. та ін. - К. Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська Палата України, 2010. - 846с.

2. Гончарук Я.А.; Рудницький В.С. Аудит. Навч. посіб. - К.: Знання, 2007. - 443с.

3. Огійчук М. Аудит: організація і методика. К.: еmpіk., 2009. - 584с.

Ключові слова: аудитор, стандарти аудиту, моніторинг системи якості, внутрішньофірмові стандарти, нормативне регулювання аудиторської діяльності

Ключевые слова: аудитор, стандарты аудита, мониторинг системы качества, внутрифирменные стандарты, нормативное регулирование аудиторской деятельности

Key words: auditor, audit standards, quality system monitoring, in-house standards, normative regulation of the audit activity